

Maak van biodiversiteit de hoogste prioriteit: 10 aanbevelingen voor het coalitieakkoord

Biodiversiteit is de basis van al het leven. Helaas is er geen ander land in Europa waar de biodiversiteit de afgelopen decennia zo veel is afgenomen als in Nederland.

Vogelbescherming Nederland roept de nieuwe regering daarom op om van biodiversiteit de hoogste prioriteit te maken en er alles aan te doen om de rijkdom aan natuur te beschermen en te herstellen. Een natuurlijk land biedt namelijk oplossingen voor de grote opgaven waar we momenteel mee kampen zoals klimaatverandering, waterveiligheid, volksgezondheid en draagt bij aan een duurzame economie. Daarom doen we de volgende aanbevelingen:

1. Het kabinet neemt landelijke regie op de verdeling van schaarse ruimte en de daarmee samenhangende noodzakelijke afstemming van beleid, met behoud en herstel van kwetsbare natuur en landschappen als voorwaarde. Het kabinet dwingt dit af met een heldere organisatievorm.

De grote opgaven die invloed hebben op onze leefomgeving - woningbouw, klimaat, biodiversiteit, energietransitie en duurzame landbouw - zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden maar worden nu nog vaak los van elkaar gezien. Het risico is dat een belang als natuur onvoldoende wordt meegenomen. Een integrale aanpak met landelijke regie is niet alleen noodzakelijk, maar ook effectiever en kostenbesparend.

2. Herstel van natuur en biodiversiteit in Nederland wordt in het regeerakkoord opgenomen. Hier wordt uitvoering aan gegeven door tenminste het zo snel mogelijk realiseren van een gunstige staat van instandhouding van alle Europees en nationaal beschermde soorten en habitats. Daarvoor realiseert het een groter en gezonder Natura 2000-netwerk, rondt het vóór 2027 het Natuurnetwerk Nederland (NNN) af inclusief robuuste verbindingen en overgangszones en steunt het de internationale ambities zoals die zijn neergelegd in de EU Biodiversiteitsstrategie 2030.

Nederland bezit nationaal én internationaal belangrijke natuurgebieden waar honderden voor ons land vaak kenmerkende soorten afhankelijk van zijn voor hun voortbestaan. Natuur en biodiversiteit die ook een grote maatschappelijke en economische waarde heeft. Een goed verbonden netwerk van beschermde natuurgebieden is een minimale voorwaarde om toe te kunnen werken naar het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van soorten en het behalen van internationale en Europese biodiversiteitsdoelstellingen.

3. Het kabinet committeert zich aan het keren van de neergaande trend van boerenlandvogels door in te zetten op robuust en integraal beleid. Daarvoor zet het kabinet gericht financiële middelen in vanuit onder andere het Gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie, klimaat- (voor CO₂-reductie) en stikstofgelden en geeft uitvoering aan het aanvalsplan Grutto – dat zorgt voor robuuste weidevogelkerngebieden en een aantrekkelijk verdienmodel voor boeren - door jaarlijks 35 miljoen euro vrij te maken (boven op het ANLb).

Door met name de intensivering van het landelijk gebied is het aantal boerenlandvogels in ons land dramatisch gedaald met 70% sinds 1990. Prikkel die leiden tot verdere intensivering in de landbouw dienen omgebogen te worden naar prikkels voor 'natuurinclusieve' landbouw. Het bieden van langdurige zekerheden voor boeren die kiezen voor natuurinclusieve landbouw is essentieel.

4. Om de biodiversiteit in het landelijk gebied te herstellen zorgt het kabinet ervoor dat 10% van de oppervlakte per agrarisch bedrijf voor natuur- en landschapselementen wordt gereserveerd en voor delen waar geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt.

In de afgelopen eeuw is zestig procent van de landschapselementen in het landelijk gebied verloren gegaan. Dit heeft een negatieve impact op de biodiversiteit en leidt tot achteruitgang van soorten. Door tenminste 10% van het landelijk gebied aan te wijzen voor landschapselementen als houtwallen en sloten, keren we het tij. Het Aanvalsplan Landschapselementen en de Europese Biodiversiteitsstrategie delen deze ambitie.

5. Het kabinet geeft prioriteit aan goede bescherming van de Waddenzee - waarbij de hoofddoelstelling natuur bepalend is voor de mate waarin activiteiten kunnen plaatsvinden - door te sturen op besluitvorming en uitvoer van het natuurbeheer die hier ook daadwerkelijk rekening mee houdt.

De Waddenzee is onze enige wildernis én Werelderfgoed, van levensbelang voor miljoenen vogels. Door recreatie en economische activiteiten op de Waddenzee als visserij en gaswinning gaan veel broedvogelpopulaties achteruit en wordt natuurherstel belemmerd. Nog te vaak is de hoofddoelstelling natuur slechts een papieren werkelijkheid. Om de unieke natuur van de Waddenzee te behouden en herstellen, moet het kabinet deze prioriteit voor natuur ook omzetten in daadkrachtige besluitvorming en integratie in de uitvoer van beleid en beheer.

6. Het kabinet kiest ervoor om - in aanvulling op het bestaande natuurbeleid - het areaal bos in Nederland kwalitatief te verbeteren en uit te breiden op plaatsen die daar vanuit het oogpunt van natuur en landschap geschikt voor zijn én op een manier die bijdraagt aan het behalen van natuurdoelen en herstellen van biodiversiteit.

Het planten van bossen wordt steeds vaker genoemd als mogelijkheid om extra natuur te creëren, CO₂ te reduceren en voor recreatie. Werken mét natuur in plaats van ertegen, een positieve ontwikkeling. Bij het planten van bos dient echter wel met een aantal factoren rekening gehouden te worden. De locatie, het type, de grootte en de functie zijn van groot belang voor kwalitatief goed bos en de mate van bijdrage aan de biodiversiteit.

7. Het kabinet maakt nature based solutions de voorkeursaanpak in het oplossen van grote maatschappelijke opgaven als klimaatmitigatie en -adaptatie, water- en stikstofproblematiek, natuur- en biodiversiteitsherstel, welzijn en gezondheid en maakt middels een roadmap inzichtelijk hoe, waar en in welke mate dit deze kabinetsperiode concreet vorm krijgt.

De vele grote maatschappelijke vraagstukken in het ruimtelijk en economisch domein zetten de natuur onder grote druk. Tegelijkertijd biedt natuur een geweldige kans deze vraagstukken integraal, effectief en duurzaam aan te pakken. Natuurlijke klimaatbuffers - waar natuur en klimaatadaptatie hand in hand gaan - zijn hier een goed voorbeeld van. Het herstellen van natuurlijke processen draagt niet alleen bij aan het robuuster maken van de natuur, maar ook aan het oplossen van een breed scala maatschappelijke opgaven als waterveiligheid, droogte, vermindering CO₂-uitstoot. Ze zijn bovendien op de lange termijn goedkoper en dienen meerdere doelen ten opzichte van technische oplossingen.

8. Groene energie mag niet ten koste gaan van natuur en daarom ontziet het kabinet natuurgebieden en waardevolle gebieden voor weide- en akkervogels bij de plaatsing van zonne- en windenergie. Er is nog genoeg plek langs bestaande infrastructuur en op daken om de energietransitie te realiseren.

Voor de plaatsing van zonne- en windenergie wordt vaak gekeken naar waardevolle natuurgebieden, zoals N2000-gebieden. De energietransitie is hard nodig, maar mag niet ten koste gaan van natuur. Naast de klimaatcrisis kampen we met een biodiversiteitscrisis. We moeten daarom de natuurgebieden die er nog zijn koesteren.

9. Een leefbaar land heeft een gezond ecologisch fundament en een rijke natuur nodig, niet alleen in natuurgebieden maar overal. Daarom zet het kabinet in op de uitrol van basiskwaliteit natuur in heel Nederland conform het manifest Basiskwaliteit Natuur.

Basiskwaliteit Natuur is het minimumniveau in de aanwezigheid van algemeen voorkomende, wilde planten en dieren, die kenmerkend zijn voor de verschillende landschapstypen. Op dit moment gaan in alle landschapstypen, van stad tot boerenland, veel tot voor kort algemeen voorkomende soorten achteruit. Dit komt door een combinatie van onvoldoende milieucondities, gebrek aan oorspronkelijke landschapselementen en een beheer dat niet past bij het instandhouden van deze algemeen voorkomende soorten.

10. Het kabinet zet in op nieuwbouw die uitsluitend groen, duurzaam en natuurinclusief is en verankert dit in wet- en regelgeving.

In de woningbouw is het van belang om rekening te houden met klimaatverandering en natuur. Om de biodiversiteit in steden te verbeteren en een bijdrage te leveren aan klimaatadaptatie, dienen alle nieuwe woningen en wijken natuurinclusief te zijn. Dit dient opgenomen te worden in wet- en regelgeving, zodat er een eerlijk speelveld gecreëerd wordt voor de bouwsector, die deze wens ook uitspreekt.